

חב ינני ואלמדה

אצרות דעת, נשפי חיוזק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

תפילה שלא מתוך מלחמה – כיצד? כיצד אפשר להבין מעלת 'קבלת יסורים באהבה'?

לך לקבל את הכל באהבה. אל תפחד מלדבר עמו גלויות!
הוא הרי ממילא יודע מה עובר עליך, רק תפתח בפניו את לבך! והלא אף דוד המלך בעצמו דיבר כך עם ה': "היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה" סיפר לה' בדברו עמו, ומיד חיזק את עצמו: "מה תשתוחחי נפשי ותהמי עלי הוחילי לאלוקים כי עוד אודנו ישועות פנינו" (שם מב. ד-ו).

ואל מי נפנה ברצוננו לעלות על סולם המדרגות אם לא אל ה' אלוקינו בעל היכולת ובעל הכוחות כולם? וכשנפנה אליו הוא יעזור לנו לקיים את השתיקות ואז נזכה שיתקיים בנו הראנו בבוקר חסדך.

היוצא מן האמור שמה שאין לנו יודעים מה טוב בשבילנו אינו עשוי לבלבל אותנו מאומה, כי הנה לענין העבר הרי אנו יודעים בוודאות גמורה שהכל היה לטובתנו. ולענין העתיד, דווקא בגלל שאין לנו יודעים, אנו מבינים שאנו צריכים להתפלל כפי שצריך להתפלל. ניתן לנפשנו להרגע ונלמד אותה לקבל את התכנית של הקב"ה, ואז נעמוד ונתפלל אליו שיראה לנו עוד חסדים אך תוך כדי נאמר לו שיעשה רק כפי רצונו וכפי הבנתו שהוא טוב עבורנו ולא כפי רצוננו!

לא עשה כן לכל גוי

הנה דיברתי לאחרונה עם בניו של הרה"ח רבי אברהם דוד ווייס שליט"א הסובל מיסורים נוראים וסיפרו לי: "היינו בבית החולים עם אבינו והנה ראינו גוי אחד יושב ובוכה בכיות נוראות. לשאלתנו על מה הוא בוכה, סיפר לנו שאשתו חלתה פעם אחת והתפאה ממחלתה והנה היא חלתה בשניה והמצב בישי. אמרנו לו בשפתו שהאלוקים יעזור והיא תבריא מחליה. כאן עצר אותנו הגוי ואמר: 'לא לא, אינני מאמין בכל זה. פרופסור נכבד אנכי, למדתי באוניברסיטה ואני יודע בדיוק איך נוצר העולם (פי"ו)'. והמשיך לפליאתנו: 'אכן מקנא אנכי בכם, שהרי אני מסתכל עליכם ללא הרף ואני רואה ביש לכם למי לפנות. אני אין לי למי לפנות...'

הקב"ה ברא את עולמו באופן שכלל דבר יהיה פתרון ושכלל מצב יוכל האדם להיות בשמחה ובשלמות הנפש, אך לשם כך צריך האדם להתקשר לבוראו. אולם הגוי בטמטום לבו אינו יודע מסוד זה. מבחינתו העולם הרוס ומקולקל, חרוב ונחרב, והפתרון היחיד להתפטר ממנו הוא על-ידי נתינת קץ לחייו. וכשהוא מסתכל על היהודים ורואה שלכל קושי יש מהלך ופתרון ושואף פעם אין צריך לאבד את העשתונות ועיניו יוצאות מחוריהן מרוב קנאה. מוטל עליו לחרוט זאת בזכרונו שכלל דבר יש פתרון על-פי התורה, וככל שנרבה בתפילה לזכות להכיר באמת זו, וככל שנוסיף להוריד דמעות בתפילה והאר עינינו בתורתך - שכונת הדברים כוללת גם הארת עינים בהליכה בדרכי התורה - כך נוסיף להכיר באמת זו ולהעפיל במדרגות השתיקות!

לשנות את המצב. אכן יתכן שזה מה שהוא רוצה, ולכן אל תוותר בשום אופן על התפילה. תתפלל ואף תשפוך דמעות כמים בתפילתך, אבל קודם לתפילתך תקבל את המצב בשתי ידיים ואל תנסה להלחם עמו בנפשך, כי אם לא תקדים לקבל את המצב כפי שהוא (ועבודה רבה תצטרך לך שהרי בשר ודם אתה ולא קל יהיה לך לקבל את המצב שנראה לך כחורבן עולם בשתי ידיים), אף כשתבוא להתפלל לא תהיה כמתפלל באופן הרצוי, ואז רק יגדלו יסוריך ויתרבה צערך ח"ו.

אנא מפניך אברהם

והנה לפניכם מה שסיפר הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל כפי שהודפס בספר "איש חסיד היה" (עמ' שיע): היה היה איש יהודי תלמיד חכם ובר דעת, עדין נפש ואציל המידות, ורק דבר אחד הציק לו - שלום ביתו. אשתו מררה לו את חייו עד מוות. אכן בהיותו תלמיד חכם ובר דעת קיבל את יסוריו באהבה וכך חיזק את לבו כל ימיו באמרו לעצמו: "כך גזרה עלי ההשגחה ותודה לא-ל שבכל שאר חלקי החיים אני מסודר", ועוד היה משגן לעצמו: "אם סובלים יסורים למטה, שם למעלה יהיה נעים ונחמד".

כשהגיע לגיל שיבה נמלך בדעתו שכבר סבל דיו ושהסבל כבר חצה את גבול כוחותיו, כתב לה גט ושלחה מביתה. מיד לאחר גירושה הציעו לו נכבדות. חלפה תקופה קצרה ונשא אשה טובה ומיוחדת ונתקיים בו הפסוק מצא אשה מצא טוב פשוטו כמשמעו - ממש בא אל המנוחה ואל הנחלה. חלפה עוד תקופה קצרה ולפתע חלה וחצי גופו נשתתק לא עליו. אמר ר' אליהו ראטה: "כשאני ביקרתי את האיש במימת חליו, אמר לי: 'הוראה אתה ר' אליהו? כשמן השמים רוצים מן האדם דבר מה, אין קשתה ואין עצה ואין תבונה כנגד ה'. אי אפשר לברוח מזה. ביקשת לי חיים טובים, שילחתי את הצרה מביתך וקיבלתי צרה אחרת קשה מן הראשונה!"

היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה

ביודעי ובמכירי קאמינא. מכיר אני אנשים רבים שלא שפר עליהם גורלם, ועם כל זה הם בשמחה גדולה תמיד ומלאים הודיה לה'. ולא שאינם מתפללים, ספר התהלים שלהם רטוב מדמעותיהם, אבל קודם לכן הם מקבלים את יסוריהם באהבה. ומה שנעשה לאנשים כאלה בדרך כלל אף אם תפילתם בענין מיוחד זה לא נתקבלה, שהקב"ה פוקח את עיניהם והם מצליחים לראות שהם מסובבים באין-ספור דברים טובים המשמחים את הלב עד שהקושי המיוחד שלהם קטן לעומתם וכמעט שאינו נרגש. ויותר מזה, אצרות השפע נפתחים לאנשים אלו והם זוכים לראות הצלחה ונחת בכל שאר הדברים. ומדוע הוא כן? מפני שאינם נלחמים עם הקושי שפוקד אותם אלא מקבלים אותו בשתי ידיים.

אמנם כן על האדם לחיות באמת עם עצמו, ולכן אם הוא עדיין מרגיש שלא הגיע עדיין למדרגה הנכספת של קבלת יסורים באהבה, עליו לשאת תפילה לה' שיעזורנו להיות ב"שתיקותא". ספר נא לקב"ה על הקשיים שלך, שפוך בפניו את לבך, אמור לו כמה קשה לך ובקש ממנו שיעזור

בגליון האחרון הבאנו במסגרת מדור זה בגודל קבלת ייסורים באהבה ורום ערכו, ושזהו השלב הראשון לפני התפילה על הייסורים.

בזה נוכל לבוא אל מה שגילה לנו האור החיים הקדוש בפרשת ויגש (מ. ז), ודבריו נסובים על מה שאמרו חז"ל שכל זמן שהיה אחד משבעים הנפש שירדו למצרים בין החיים, לא התחיל השעבוד. וזה לשון האור החיים: "וראיתי לתת לב לדבריהם ז"ל שאמרו שכל זמן שאחד מירידי מצרים קיים לא התחיל השעבוד דכתבי (שמות א. ו.) "וימת יוסף וגו' וכל הדור ההוא", פירוש שירדו למצרים, אז התחיל השעבוד, כי אולי שזה היה להם (לשבתים) לתשלום (לשכר) קבלת גזירת מלך ברצון פקע מהם השעבוד, כי "סמא דיסורי קבולין!"

הוא אומר: כשהאדם מקבל את היסורים הבאים עליו באהבה ואינו מנסה להתחמק מהם, היסורים מסתלקים ממנו. היסורים הם שפע הבא על האדם, ובדומה למאכלים שהאדם מכניס לפיו, אינו בטוח שייקלטו אצלו, ולכן אם אינו מקבלם בשתי ידיו אלא מנסה להלחם בהם בכל כוחו, אין היסורים נקלטים אצלו, וכשאני נקלטים אצלו מוכרחים לבוא עליו יסורים חדשים. אבל אם הוא מקבל אותם בשתי ידיו, אזי הם נקלטים אצלו כיאות זה גורם לך שלא יוסיפו לבוא אליו עוד יסורים.

לקבל באהבה תחילה

והתבוננו נא! מה היא דרכו של האדם להלחם עם יסוריו? על ידי הנפש! הנפש שבקרב אינה מסכימה לחבילת היסורים שניתנה עליה ונלחמת אתה בכל כוחה, ולאחר מכן כשנעמד האדם להתפלל, הוא מתפלל מתוך הרגשת מלחמה, וגם כשהוא בא לעשות השתדלות הוא עושה אותה מתוך מלחמה. יצטרך האדם לקבל תחילה את כל חבילת היסורים הבאים עליו בשתי ידיו ולשמוח עליהם, ורק אז יוכל להתפלל ולעשות השתדלות כדי להפוך את הטוב הנסתר לטוב גלוי. זהו מה שאמרו רז"ל (והדגשנו בגליון האחרון) "קבלה דיסורי שתיקותא" ורק אז "ומבעי רחמי".

ואם יאמר האדם: 'אבל אינני במדרגה כזו?' אף אנו נאמר לו: 'חזור על דברים אלו שוב ושוב עד שיהיה מוחך שליט על הלב ואז תזכה על כל פנים במעט להגיע למדרגה זו. לקבל את המצב באהבה מבלי שום רצון לשנותו. וכי תראה שאתה נסוג לאחור וששבו אתה רוצה להלחם עם יסוריך כי בשר ודם אתה ויש לך לב מרגיש, תשליט שוב את המוח על הלב ושוב תלמד את נפשך לקבל את יסוריך באהבה. אינך מלאך, אבל הקב"ה יודע שאתה יכול על-ידי דיבורים להשליט את המוח על הלב ולגרום לו להסכים למצב שאתה שרוי בו, ולאחר שתקבל את יסוריך באהבה תוכל לקום ולהתפלל אל ה'!

ומעתה תתיישב ביתך שאת השאלה שהצגנו (בריש המאמר בגליון האחרון): להתפלל או להשלים עם המצב?

והתשובה: הן אתה בעצמך אינך יודע אם המצב כפי שהוא טוב עבורך או לא, אם כן קבל אותו באהבה ואל תלחם עמו. תשאל הלא אפשר באהבה תוכל לקום ולהתפלל כדי

(מתוך סדרת השיעורים על "שער הביטחון" שבספר "חובות הלבבות", שיעור כ"ז. לשמיעת השיעור המלא, הייגו לקו השיעורים (בא"י), לחצו בבנייתכם למערכת 2 (-) שיעורי חובות הלבבות, ובחור שיעור 24. שמעו ביטחון)

האם מותר לעשות הסגולות המתחדשות חדשים לבקרים? עשיית סגולות כדת של תורה!

לישועה; כל מה שצריך לעשות בשביל זה - אעשה". הנה אדם זה משווה את הדברים הרוחניים לדברים הגשמיים ומשתמש באלה כמו באלה, וכל זה מפני שאמונתו לקויה, כי לכן הוא מאמין בדברים הגשמיים ומוכן לעשות כל מה שאומרים שיש בו כדי להועיל והכל אחד אצלו. והרי הוא דומה לסומך את מיטתו בספר קדוש באמרו: "לא אכפת לי. העיקר שתהיה מיטתי ישרה ואוכל לישון עליה... אם בסוף אמצא שידוך, מה חילוק יש אצלי איך ומה", וכדאי בזיון וקצף.

בזיון כבוד התורה

והאמת שמלשון הרמב"ם נראה שאפילו אמירת מזמורי תהלים היא בכלל הזה, כי אם האדם אומר מזמורי תהלים לשם סגולה ואינו חושב על הש"ת, אלא עיקר מחשבתו למצוא פקק לחורו, יהיה מה שיהיה, הרי הוא עושה דבר חמור ביותר. בזיון נורא הוא לדברי התורה!

לא באנו לומר שאין הסגולות מועילות. אלא אדרבה, אם הסגולות מועילות, העוון חמור שבעתים, כי מפורש כתוב בש"ע שאסור להתרפאות בדברי תורה.

ואפילו מי שנותן כסף לארגונים שונים כדי שהם יעשו סגולות בשבילו, הלא אין כוונתו ליתן צדקה, כי אם היתה כוונתו ליתן צדקה, היה נותן בלי לעבור על הלכה מפורשת בש"ע. הדבר כואב שלוקחים את התורה מחמד נפשינו ומשפילים אותה עד עפר, וכולם עוד צוחקים כאילו היתה איזו בדיחותא. היש מקום לצחוק על זה?! היתכן לקחת את החכמה הגבוהה מכל החכמות ולהשתמש בה כאילו היתה איזה צעצוע של ילדים, ועוד זאת להעביר בחלקקות לשונם יהודים תמימים על טוהר אמונתם?! יש דברים שאסור לעשות...

הדברים ידועים ופשוטים לכל ולא חידשנו כאן כלום. אמנם איננו כוללים את כולם, כי שמא יש עדיין כמה שעושים סגולות באופן הנכון או קרוב לזה. אך עלינו לזכור שעד לזר האחרון היה העולם מלא רוחניות ללא סגולות שלא שערום אבותינו. אכן כן, מדובר באחת מהצרות הקשות של הדור, מדובר בחורבן הדת. אנשים מתפתים לחשוב שהיהדות היא משחק ילדים, ואז הם באים ואומרים: "אין לי כח לקפוץ על הראש; שפלוגי יקפוץ על הראש במקומי ואשלם לו כמה שהוא מבקש". היש לך חורבן גדול מזה? הלא זה מקלקל את כל היסודות של אמונה ובטחון, תורה ותפילה. זה לוקח את כולם ומשפילים!

צדיקים ילכו בהם

אמנם דרך יש לעשות את כל הסגולות כראוי, ועל זה נאמר "ולכל בשרו מרפא", וכמו שאמרו חז"ל "האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני, הרי זה צדיק גמור", כל שהוא עושה זאת נכונה, הוא צדיק גמור. האדם רואה שהוא זקוק לישועה ופונה להקב"ה: "אבי שבשמים! אני זקוק לישועה", ואז הוא מחליט לקרוע מעט מעצמו. הוא פותח את כיסו ואומר: "פרנסתי מצומצמת, אך חז"ל אמרו (גיטין טז א) אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמים יעשה מהן צדקה", ואז הוא מוציא שטר שאינו זוכר מתי בפעם האחרונה נתן כמותו לצדקה, ונותן לעני מהר מהר לפני שיחזור בו. זה נקרא צדקה! זה נקרא יהדות! זה נקרא אמונה בסגולות! זה נקרא שהאדם עושה משהו בחייו! לעומת ההולך בדרך ההפוכה... ומפורשים הם דברי הפרישה ביו"ד (שם אה"ת) ביישוב

מתרפא בדברי תורה, הרי הוא כעושה מהם מרקחת סממנים, משל יאמר האדם: "אפשר להניח על המכה סממנים ואפשר להניח עליהם פסוקים מהתורה", והרי זה בזיון התורה.

אולם כל זה כשהוא מתייחס אל דברי התורה באופן זה, מה שאין כן אם האדם לומד תורה במחשבה שהוא הולך להתדבק בדבר גבוה ונשגב שאינו מעלמא הדין כלל (וכדברי הזה"ק פרשת חוקת 'מלך דאורייתא קדישין אינו, עלאין אינו, מתיקין אינו', ופירש הרמ"ק הכונה שהתורה אע"פ שהתלבשה בלבוש גשמי כדי שנוכל ללמוד אותה, היא לא נתגשמה, אלא נשארה בעדינותה), ושעל ידי דביקות בתורה, ימשיך קדושת התורה לעולם וממילא יתרפא כל החולאים, כי סיבת כל החולאים היא בהתרחקות האדם מהש"ת, אזי לא זו בלבד שאין בזה חטא, אלא אדרבה, מצוה רבתי היא!

הרי הוא דומה לסומך את מיטתו בספר קדוש באמרו: "לא אכפת לי, העיקר שתהיה מיטתי ישרה ואוכל לישון עליה..."

הסגולות בזמנינו

אכן בשנים האחרונות נפרץ גבול הסגולות, כאשר חדשים לבקרים מפרסמים אנשים סגולות מסוגלות שונות, וכשנתבונן בספרים נראה שכאשר עושים סגולות באופן ובגישה שהללו מפרסמים אותן, יש בכך איסור גמור! אין הדבר תלוי במקור הסגולה, האם יש לה מקור קדום או לא, וכן אין הדבר תלוי באמונת האדם, המאמין הוא בסגולות אם לאו, אלא הדבר תלוי במחשבת האדם בעת עשיית הסגולה! והחילוק בין סגולה הנעשית במחשבה הנכונה לבין זו הנעשית במחשבה הבלתי נכונה, היא כחילוק בין שמים וארץ! ולפעמים החילוק הוא כחוט השערה, וכבר אמרו חז"ל במסכת חגיגה שהשמים והארץ נשקי להדדי ואין מפריד ביניהם אלא כחוט השערה!

דאשתמש כנא חלף

יסוד הדבר הוא שאם יעשה האדם סגולה מבלי לדעת מה הוא עושה, אפילו יהיה מקור הסגולה בספר החשוב ביותר, יתכן שיעשה אותה מתוך המחשבה העקומה, ואז יעבור על איסור מפורש המבואר בש"ס ובש"ע, וכבר ראינו בגמרא שאם יעשה אותה באופן שיש בו יותר זלזול, לא יהיה לו חלק לעולם הבא, וכדאיתא באבות "דאשתמש בתנא חלף".

יש לו לאדם חולי ואנשים מציעים לו כמה הצעות. אחד מציע לו לאכול מאכלים משונים, השני מציע לו להיות ער בלילה ולישון ביום, השלישי מציע ללכת לרופא פלוגי, והרביעי מציע לו ללכת לאיזה 'באבא' שמחלק סגולות בתשלום. והוא אומר: "לא אכפת לי. הלא אני זקוק

בספרה"ק "נועם אלימלך" (פרשת חוקת) העיר שלכאורה מצאנו סתירה בדברי חז"ל.

מדה -

במסכת שבועות (טו ב) שנינו: "אמר רבי יהושע בן לוי אסור להתרפאות בדברי תורה", וכן נפסק בשו"ע (ור"ד סי קעט) שאסור לקרות או לכתוב פסוקים כדי להתרפאות בהם. יותר מזה איתא שם במסכת שבועות שאם האדם אומר פסוק ורוקק כדרך שלוחשין על המכה, אין לו חלק לעולם הבא.

וברמב"ם (פ"א מהלכות ע"ז ה"ב) כתב הלכתא בטעמא, וזה לשונו: "הלוחש על המכה וקורא פסוק מן התורה, וכן הקורא על התינוק שלא יבעת והמניח ספר תורה או תפילין על הקטן בשביל שישן, לא די להם שהם בכלל מנחשים וחוברים, אלא שהן בכלל הכופרים בתורה שהן עושין דברי תורה רפואת גוף ואינן אלא רפואת נפשות, שנאמר (משלי ג כב) "יהיו חיים לנפשך!"

מאיך ניסא -

אכן מאיך, הלא כתיב (משלי ד כב) "ולכל בשרו מרפא", וכן איתא במסכת עירובין (נד א): "אמר רבי יהושע בן לוי: חש בראשו - יעסוק בתורה, שנאמר 'כי לית חן הם לראשך'. חש בגרונו - יעסוק בתורה, שנאמר 'וענקים לגרגורתך'. חש במעי - יעסוק בתורה, שנאמר 'רפאות תהי לשרך'. חש בעצמותיו - יעסוק בתורה, שנאמר 'ושקוי לעצמותיך'. חש בכל גופו - יעסוק בתורה, שנאמר 'ולכל בשרו מרפא!'

הרבי ר' אלימלך עומד על סתירה זו, ובלשונו: "הנה התורה הוא מרפא לכל, ולכאורה אסור להתרפאות בדברי תורה". והאמת שככל שמתבוננים בספרי החסידות ובספרים המביאים סגולות הידועות מפי קבלה, הקושיא הולכת ומתעצמת.

הנה בספר "דרכי צדק" להרה"ק רבי זכריה מענדיל מיעראסלאוו ז"ע"א (אות כה) הביא בשם הבעש"ט הק' שכאשר האדם צריך לרפואה, ילמד מאמרי חז"ל העוסקים בענייני רפואה, וכן יעורר את עולם הרחמים והרפואה וימשיך על עצמו רפואה.

ע"כ הסתירה מבוארת, מצד אחד התורה היא מרפא לכל כפי שכתוב במשלי ובמסכת עירובין וכפי שנהגו כל הצדיקים להמשיך רפואה על ידי חלקים מסוימים בתורה, ומצד שני אמרו חז"ל במסכת שבועות שאסור להתרפא בדברי תורה.

זאת חוקת התורה

מבאר הנועם אלימלך בדבריו המאירים: "אלא שהענין הוא כך, שהרשימה הנשארת באדם והקדושה שנרשם בו על ידי לימוד התורה, על ידה יכול האדם הזה לרפאות חולים. וזהו 'זאת חקת', מלשון חקיקה, הוא רשימה הנשארת באדם מהתורה. אבל באיזה אופן יהיה לימוד התורה שירשם בו קדושה? - 'וזאת התורה אדם כי ימות באוהל', פירוש שימסור נפשו עליו בגודל אהבה ויראה!" הנה דברי הרבי ר' אלימלך בדרך קצרה נשנו ונבוא להרחיב בהם הביאור. הנה הבאנו לעיל לשון הרמב"ם בטעם האיסור להתרפאות בדברי תורה "שהן (המתרפאים בדברי תורה) בכלל הכופרים בתורה, שהן עושין דברי תורה רפואת גוף ואינן אלא רפואת נפשות". פירוש: כשהאדם

הסתירה הנ"ל: "נראה לי דלא אסרו אלא כשקורא עליו פסוק ולא מכין אלא לרפואה בלא טעם, אלא להיותו כלחש וכעין רפואת הטבע, אבל כשקורא מזמורים כקריאת שמע של לילה שעוסק במצוות של מקום וגם במזמורים שמדברים אין שמציל השם יתברך להבטוחים בו, וכונתו של הקורא היא שעל ידי זה יצילו השם יתברך בטבר המצוה ובשכר הבטחון שהוא בטוח בהשם יתברך שמציל ומרפא ליראיו והמקוים לישועתו מצילוהו השם יתברך גם כן, מותר ומצוה לעשות כן!"

בין סמא דחיי לסמא דמותא

והסבר הדבר פשוט ביותר: הנה אנו רואים שהעולם שאנו נמצאים בו, הוא עולם מלא חסרונות, כאן חסר רפואה, כאן חסר שידוך, כאן חסר פרנסה, כאן חסר שכל, וכן הלאה, ובכונת תחילה עשה כן הקב"ה, כי הוא רוצה שהאדם יהיה תלוי בו וירגיש בכל עת שאם הוא לא יושיענו, לא יוכל לשנות מאומה וכן יתקרב אליו מיום ליום. הולך לו האדם ואומר לריבונו של עולם: "עצה נפלאה יש לי, אך בלי להתקשר לרצונך", ואז הוא חוטף את התורה שהקב"ה נתן לו במתנה כדי שעל ידה יוכל להתקרב אליה, ואומר: "שלי היא שהרי ניתנה לי בהר סיני. יותר איני צריך את השי"ת. איני צריך להתפלל שמוי"ע, איני צריך לבוא בזמן לתפילה. מי צריך לבוא בזמן לתפילה בכלל? הלא אני יכול לשלם לארבעים אנשים שיקפצו בשבילי ארבעים יום ואשיג את מה שלבי חפץ!" הנה בוודאי אדם זה עובר על איסור חמור מאוד כדברי הפרישה. אבל אם האדם אומר: "אתבונן במזמורי התהלים לראות איזה מזמורים אני צריך ללמוד עכשיו. אם חסר לי פרנסה, מה אני צריך לתקן?", והוא מתיישב ללמוד את מה שהוא צריך ללמוד, הרי הוא מתקן חסרונו בשורשו, לא על ידי התרחקות מהקב"ה, אלא על-ידי התקרבות אליו. וממילא הוא מקיים מצוה גדולה, שהרי הוא אומר: הקב"ה נתן לנו את התורה כדי להתקרב אליו ואף אני אשתמש בה לצורך כן, וכיון שאתקרב אליו, ממילא יתקיים בי הפסוק "ולכל בשרו מרפא".

ה' ה'

כל אחד צריך לתקן

נבאר יותר: כל אדם, לא משנה באיזו סביבה הוא נמצא ומה תכונותיו וכישורונותיו, הגיע לעולם כדי לתקן את עצמו. לא בשביל לתקן את בניו כדי שיהיו לו בנים טובים, כי אי משום הא הרבה שלוחים למקום לתקן את בניו, כי אם לתקן את עצמו. זוהי תכלית חייו. וכשיש לו לאדם דברים בחייו שאינם הולכים כפי שהוא רוצה, מחשבתו צריכה להיות - "מה אני צריך לעשות כדי לתקן את עצמי". ואף בזה אנשים טועים. כשרואים שהזדמן להם איזו צרה או קושי, מיד הם מתחילים להסתכל על עצמם כבעלי חטא בסברם שכאשר אמרו חז"ל הרואה יסורים ביום עליו שפפש שמעשיו, התכוונו שבוודאי הוא בעל חטא גדול. והאמת שהאדם אינו צריך להיות בעל חטא כדי שיהיה לו מה לתקן. הרי הדבר פשוט שכל אחד יש לו מה לתקן. אחרת, היה עובר לגן עדן. הן אף יראי ה' הצדיקים עסוקים יומם ולילה בחיפוש אחר חיפוש למצוא מה יש להם לתקן. כך שכאשר האדם רואה שיש לו יסורים המעוררים אותו לתקן מה שצריך לתקן, אינו צריך להיבהל, אלא יזכור שבשביל זה הוא נמצא כאן בעולם. הן אפילו כשאנו מרגיש איזו צרה מיוחדת, אלא סבור שיש לו כל מה שהוא צריך, הוא ג"כ מחויב בקומו בבוקר לפשפש במעשיו ולראות מה הוא צריך לתקן, שהרי בשביל זה הוא נמצא בעולם.

כשמכריזים שמו

נמצא מעתה שכאשר רואה אדם שיש לו איזו צרה, יאמר: "אם כן, הבה ואתבונן יותר בתכלית חיי הבה ואראה שמו הזנחתי או שמו עלי להתחזק יותר". עוד לפני הצרה היה בסוגיא זו, כי אם לא יהיה בסוגיא זו קודם לכן, כשתפקוד אותו צרה, ילך לאיבוד. דוגמא לדבר: האדם ממתין בחדר ההמתנה של הרופא,

אם יהיה עסוק בספרו ולא יידע שבהגיע תורו יכריזו את שמו, כשיגיע תורו ויכריזו את שמו - ייבהל ולא יבין על מה ולמה מכריזים את שמו. ואז האחרים הממתנים לתורו ינסו להניח את דעתו ויאמרו לו: "אינך צריך להיבהל! הכריזו את שמו, כי הגיע תורך להכנס אל הרופא". אך אם יידע מראש שעתידים להכריז את שמו ויהיה מוכן לכך, לא ייבהל כלל כשיכריזו את שמו, אלא להיפך, יגיל וישמח שהגיע תורו...

כשהאדם חי בעולם הזה, אם לא יידע מראש שעתידים לקרוא לו כדי לעזור לו לקיים את תכלית חייו, כשיקראו לו על ידי ענין של חולי, יתחיל להשתולל. ואז מה יאמרו לו? אתה יכול להירגע, קוראים לכולם. ככה זה. זהו סדר העולם. אתה פשוט צריך להיות מוכן לכך בכל עת וממילא לא יתבהל.

אם יהיה האדם מוכן לכך, גם כשיזדמן לו קושי יותר גדול, לא ייבהל ולא ישתולל, שהרי ציפה מראש שהקב"ה יעזור לו להשתפר.

ועבדתם את ה' אלוקים

אמור מעתה: בוודאי מותר לו לאדם לעשות סגולות, אך זאת בתנאי שהוא עושה אותן באופן הנכון, דהיינו כדי לחזק את האמונה או את התפילה או את האמונה במצוה או כדי לחזור בתשובה. אבל אם הוא עושה אותן כדי להתרחק מהקב"ה, הוא חוטא חטא חמור.

הנה כך כתב בספרה"ק "מאור ושמש" (פרשת משפטים) על הפסוק "ועבדתם את ה' אלוקים וברך את לחמך ואת מימך": פתח בלשון רבים וסיים בלשון יחיד, לומר שאם יתפלל האדם בציבור, תתברך פרנסתו. ובכן הגענו עצמכם: סגולה היא שהמאור ושמש המציאה? - המאור ושמש אומר לך: "פתח את החומש ואת השו"ע וקיים מה שכתוב בהם ותצליח בכל דרכי החיים".

אם האדם מקבל את עצמו רק בתורת סגולה להתחיל להתפלל בציבור, ראשית כל, בשביל לקיים מה שכתוב בשו"ע הדבר מותר, אם כי מסכן גדול הוא שאינו מקיים מה שכתוב בשו"ע אלא מחמת הסגולה שבדבר ואינו מבין מה מעלתה של תפילה בציבור, והרי הוא כילד קטן שאינו קופץ לכביש בגלל שאביו הבטיח לו סוכריה.

מתוך שלא רשמה בא רשמה

אכן כל מה שצריך לעשות על-פי השו"ע אין איסור לעשותו בשביל הסגולה, ואדרבה, חז"ל ידעו שלא כל אחד נמצא במדרגה, והבטיחו דברים מסוימים בשביל אלו שעדיין זקוקים לכך, ולדוגמא, מה שאמרו שהקטנות מעשרת, והרי לומר קטורת צריך בכל אופן; יעשנה בשביל העשירות ועבר לו. כך כל דבר שהוא חובה, הילד או מי שעדיין ילדותי יעשהו באופן ילדותי, ומי שירצה לחיות עם משמעות וליהנות מהעולם הזה, יעשהו כדי להתעלות על דם.

עכ"פ הסגולה להתפלל במנין ולשמור שבת ולצום ביו"כ וכיוצא באלה, סגולות הן שמותר לעשותן. אך אותן סגולות שאין כתוב שצריך לעשותן, כגון הדלקת מספר מסוים של נרות וכדו', שם הדבר נעשה הרבה יותר מורכב, כי את אלה מחויב האדם לעשות במחשבה הנכונה דווקא, ואם לא יעשה אותן במחשבה הנכונה - ייכשל באיסור. וכפי שראינו בדברי הפרישה, שאם האדם יודע איזו מצוה היא חפץ להתחזק בה, מותר לו לעשותה, הגם שהוא עושה אותה בצורה מסוימת. אבל אם אינו יודע ואינו מבין את פעולתה ועושה אותה רק מפני שהוא רוצה כל-כך לזכות לישועה גשמית, שריו הוא בצרה גדולה.

מה הרזיזה הרמאי

השאלה הנשאלת היא: למה אותם בני אדם עסוקים כל כך בעשיית סגולות אלה? למה אינם עושים את הסגולות המפורסמות, כגון לימוד התורה ברציפות שהוא

סגולה לפרנסה כידוע לכל? אכן זה אלא מפני שקשה להם לעשות את הסגולות המפורסמות, ונמצא שרצונם לרמות את עצמם ולחשוב שיכול האדם שלא לקיים את כל התורה ובמקום זה ידליק נרות או יתן כמה פרוטות ויועיל לו.

הרי זה כאילו בא אל האדם מנהל איזה מוסד או ארגון ואומר לו: "אם נתן לי סכום מסוים (נכ"פ את ארבעים ותשע האחרים שאני נוטל לעצמי...) אהבך מאוד זכות הצדיק נשיא המוסד מנחתו עדן, תלווה אותך כל ימך שלא תצטרך לא ללמוד ולא להתפלל ויהיו לך חיים טובים". זה הרי חשבונם של אלה שמקיימים את הסגולות באופן זה, ועל זה נאמר אסור להתרפאות בדברי תורה.

ואולם אם האדם מבין את ענין הסגולה ומתחזק באמונה וקרבת אלוקים על ידה ועושה אותה בגישה הנכונה באופן שהיא מביאתו לידי ביטול ולידי בטחון בה', אזי אדרבה ואדרבה, יעשה מאה סגולות כמותה. דוגמא לדבר הוא כל השייך להתקשרות לצדיקים. האדם רוצה להזדליק נר לכבוד הצדיק, הוא רוצה ללמוד את תורתו, להשתטח על קברו, וכל זה מפני שלמדו והבין שזה תועלת גדולה לנשמה, כל שהוא עושה זאת באופן הנכון, קדוש וטהור ייאמר לו.

כך הוא לענין כל הסגולות. ניקח למשל ענין אמירת שיר השירים. אם אומר האדם שיר השירים רק בשביל הסגולה, היש לך בזיון גדול מזה?! אתה לוקח תיבות קדושות כאלה (כל השירים קדוש, שיר השירים קדוש קדשים), ושם אותן ללעג ולקלס?! אתה ממלמל אותן בלי להבין רק כדי שתגיע אל הסכום שקיבלת על עצמך?! הלא אתה כאומר: "איני צריך לשיר השירים, איני צריך להבנותיה, איני רוצה להתבונן בפירוש רש"י על שיר השירים. רק דבר אחד אני רוצה - ישועה". בזיון נורא!

כלל אחד הוא בכל הסגולות - תלוי אין! האדם עושה את הסגולה, ואם הוא עושה אותה שלא בצורה הנכונה, ביזה את דברי התורה וחטא גדול הוא.

ת' ת'

ואם באמת ובתמים

אחרי כל זאת צריך לקחת בחשבון שלא כל העושים סגולות נמצאים במדרגה הפחותה שהוא בגדר חטא ממש, אלא רבים מהם נמצאים באמצע. יש להם תמימות ואומרים: "איני יודע מה משמעותה של סגולה זו, אבל ידוע לי שהיא מועילה ואני עושה אותה". הנה אלה בוודאי אינם נחשבים כמבזים דברי תורה, שהרי יש להם אמונה - "כך כתוב, כך אני עושה". ואדרבה, התמימות שיש להם היא דבר מבורך, כי היא כשלעצמה חיזוק הוא באמונה, וכאילו אומרים: "כמו שפרה אדומה איני צריך להבין, כך את זו איני צריך להבין". ואם הוא מבין שהוא עובד בזה את ה', מה טוב ומה נעים.

הצרה היא שלרבים מהעוסקים בסגולות אלה, אין שום תמימות ושום אמונה. אין להם שייכות לרבונו של עולם ואינם מדברים אתו. הראיה שאין להם תמימות, שהרי בכל דבר אחר בעולם, כגון בעניני פוליטיקה או בעניני מצה ומריבה, אין להם אפילו שמץ של תמימות, ורק כשהם מגיעים לעניני סגולות תמימות מתעוררת.

סוף דבר

נסכם שוב: אם מדובר בתורה ותפילה, מצוות והלכות בשו"ע, אפילו נמצא האדם במדרגה נמוכה ועושה אותן רק בשביל הסגולה, מאחר שהוא מחויב בהן, ימשיך לעשותן ומתוך שלא רשמה בא רשמה. ואם מדובר בענינים אחרים הדומים ללחשים ועושה אותם מפני שאינו רוצה להתקרב אל ה' ואף לא לתקן את עצמו, כי אם להשתמש מחובותיו, איסור גמור הוא, וכשהאדם שוקע בסגולות אלה, הוא נעשה שבו בקליפה והסגולות נהפכות אצלו לסמא דמותא. אך אם האדם מבין משמעות הסגולה ורוצה להתחזק על ידה באיזו מצוה, כגון באמונה או בהתקשרות לצדיקים או בתשובה מתוך הבנה שקדושת התורה או הצדקה תסייע לו לחזור בתשובה שלמה, אשריו ואשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא. ואם האדם עושה אותן בתמימות, אף אז אין זה מופרך, כי יתכן שהן תהיינה בשבילו חיזוק באמונה. וה' יאיר את עינינו.

ואמונתך בלילות

לאורו ובדמותו של הגה"ק השפע חיים מצאנו קלויזבורג זיע"א

(סתלק לפני מרומים ביום ט תמוז התשנ"ד)

הקדמה למעשה

בספר "חובת הלבבות" הביא מה שהיה חסיד אחד אומר כשהיה קם בלילה (שעי אהבת ה' פ"א): אלוקי! הרעבתני ועירום עזבתני, ובמחשכי הלילה הושבתני, ובעוזך וגדלך נשבעתי, אם תשרפני באש לא אוסיף כי אם אהבה אותך ושמחה בך...

רבינו היה דוגמא חיה לכך, רבינו שתה את כוס התרעלה עד תומה, את אשתו ואת אחד עשר בניו איבד בשואה האיומה ה"ד, ומלבד כל אותם יסורי הנפש המתלווים לכך, היה סובל הוא עצמו יסורי הגוף קשים ומרים, לא רק בהיותו בין טלפי החיה הנאצית, אלא גם לאחר מכן כאשר נדבק במחלת הטיפוס ושכב חודשים ארוכים ברחפו בין חיים למוות. ותוך כדי סבלותיו היה חוזר שוב ושוב על דבריו בעל חובת הלבבות - **אם תשרפני באש לא אוסיף כי אם אהבה אותך ושמחה בך...**

לא את עצמו בלבד חזק, אלא גם את האחרים שהתלכדו אז בצללים לאחר שעברו ברגליהם בשבעה מדורי הגהינום. הלא כלל מפורסם הוא שמי שעבר בעצמו סבל רב, יותר קל לו לנעת בנימי נפשם של אחרים, כי מרגישים הם שהוא מבין ללבם מאחר שהוא עצמו היה שם, ואכן כזה היה כוחו הנפלא של רבינו לחזק לבות אחרים לאחר השואה.

מעשה

לפנינו סיפור נפלא על גדולתו של רבינו: כמה שנים לאחר המלחמה העמידו הרשויות באמריקה לדין, יהודי שהיה 'קאפו' במחנות, נודע אז לרשויות כי רבינו היה אז תחת שליטתו של איש זה ושיוכלו לקבל ממנו עדות מפורטת על מעלליו. שלחו המה הזמנה לרבינו שיבוא להעיד, אך רבינו סירב להיענות לה באמרו שאין הדבר נוגע אליו. משראו שאינו נענה להזמנתם, שלחו לו הזמנה בשנית בה הודיעו לו שהוא מוכרח על-פי החוק להתייצב ולהעיד על מעללי האיש, אך רבינו לא נבהל והוסיף לעמוד בסירובו.

הלכו ואמרו לשופט שהאיש שהוא מבקש שיבוא להעיד, הוא רב גדול ואין זה לפי מידתו לבוא ולהעיד בבית המשפט. אמר השופט: "אם כן אלך אני לביתו לשמוע את עדותו". אומר ועושה. משראה רבינו שאינו יכול להשתמט, אמר לשופט: "מי שלא היה במחנות ההשמדה, אשר שם גזלו מבני האדם בכל דרך את הצלם האנושי שלהם, לא יוכל לעולם להבין מה עוללו הנאצים ועווריהם לקרבנותיהם, ומעתה אדם כמוך המתהלך לו באמריקה מדושן עונג, היכול תוכל לדון רשע כזה אשר אין לך השגה מה עבר, ואיך הגיע למצבו? אני מתחנן בפניך" - סיים רבינו את דבריו - "שתפטור אותי מלמסור עליו עדות!".

דברי רבינו עשו רושם עז על השופט ואכן פטר אותו מלמסור את עדותו.

הבנה למעשה

אמר לאחר מכן רבינו: "אם הגוי הערל הזה הבין אותי, בוודאי ובוודאי שלמעלה בשמים מבינים את מה שנעשה לפני עמנו, ובוודאי יליצו יושר בעד כל אלה שעברו את תלאות השואה הגם שנכשלו בנסינות של אמונה!".

מעשה

כוחו הגדול להבין לליבו של הזולת לא הסתכם במה שנוגע לתלאות השואה בלבד, אלא התרחב גם במה שנוגע למה שמתחולל בלבבות הצעירים, וזה מה שהעניק לו הכוח להשפיע על התלמידים הצעירים באופן מבהיל על הרעיון. כך מסופר למשל, שבחזקו פעם בחור אחד שהתדרדר במדרון התהום, אמר לו הבחור שאינו רוצה להקשיב לדבריו, כי אז יזכר להפסיק ללכת לתיאטרון. אמר לו רבינו: אל דאגה! אני

אקנה לך כרטיסים לתיאטרון...

בנו יבדלחט"א האדמו"ר מצאנו שליט"א סיפר שכאשר בנו את בית החולים לניאדו בעיר נתניה, הגיעה הצעה מארגון שהתעסק בקירוב רחוקים, היות שהחולים הנמצאים בסכנה מוכנים יותר לשמוע ולהתקרב, שיבואו אלו וידברו אתם על ה' ועל תורתו. כשנזדמן להיות אצל אביו בארה"ב, העלה בפניו את ההצעה.

הבנה למעשה

הזדעק אביו ואמר: חס ושלום! וכי רשאים אנו לנצל את מצוקתם של בני האדם? לא ולא! אפילו עם היולדות לא תעשו כן! אלא תטפלו בכולם בפנים מאירות ובמסירות, וכשיראו אלו איך אנשים יראים ושלמים דואגים לאחרים במסירות אין קץ, יתקרבו ממילא לאבינו שבשמים. כזה היה כוחו של רבינו להבין ללבבו של הזולת, ואז ההעלותו עד למעלה.

מעשה

את הסיפור הבא העלה רבינו עצמו על הכתב: בהיותו במחנות, שם היו עובדים בעבודת פרך מבוקר ועד ערב, ולאחר מכן נשכבים לנוח על דרגשים רעועים של עץ, ניגש אליו פעם יהודי אחד פרופסור מלמד ושאלתו בפיו: "הלא כפי שאנו רואים, מצב זה נמשך כבר כמה שנים, וכל יום אנו רואים את המוות לעינינו; מה יהיה סופנו?" השיב לו רבינו על אתר: "היטלר וכל חיילותיו ייבאדו מן העולם ולעם ישראל תהיה תקומה גדולה!".

כשראה הפרופסור את רבינו אומר זאת בבהירות גדולה, שאל אותו: "ראבינער! הנביא אתה?!" נענה לו רבינו ואמר: "אינני נביא ולא בן נביא, ובכן אם היית שואל אותי על עצמי, מה יהיה אתי, לא הייתי יכול ליתן לך תשובה, כי איך אדע מה נגזר עלי משמים, אבל היות ששאלת אותי על כלל האומה הישראלית, אני יכול לומר לך באופן ברור שתהיה להם תקומה כי האומה הישראלית תשאר חיה וקיימת לנצח נצחים, ולא צריך להיות נביא בשביל זה!".

הבנה למעשה

המשיך רבינו: "הנה כעת לילה, אם אומר לך שמחר בבוקר תזרח השמש, היית אומר עלי שאני נביא? בוודאי שלא. שהרי העולם כבר קיים אלפי שנים ואף פעם לא נשתנה סדרו; כל יום השמש שוקעת לקראת ערב וזורחת לקראת בוקר. כך הוא לענין קיום האומה הישראלית, הרי בכל הדורות ביקשו אומות מאומות העולם לכלותנו, וסוף דבר היה שמהם לא נשאר זכר ואנו נותרנו חיים וקיימים, דבר זה נעשה כחוק קבוע שלא ניתן לערער!".

הנה יסודו זה של רבינו, הוא יסוד עצום שיכול להיות לעזר לכל אחד ואחד מאתנו. בני ישראל עוברים מידי פעם תקופות קשות, עלינו ללמוד מנסיון העבר שהתקופות האלה סופן לחלוף ואז יאיר האור. 'להגיד בבוקר חסדך ואמנותך בלילות' - יש תקופות של בוקר ויש תקופות של לילה, יש תקופות של אור ויש תקופות של חושך, אבל תמיד לאחר תקופת החושך, בא תקופה של אור. וגדולה תקופת האור מתקופת החושך, כמו שנאמר כי רגע באפו - החושך הוא רק רגע אחד ואז מאיר אור גדול לאורך ימים ושנים.

עבודתנו היא להאמין בתקופת החושך כי הנה עוד מעט קט תזרח השמש, ויש ליטול לכך דוגמא מדרך העולם, ישנן תקופות שבהן המניות (stocks) בכל העולם יורדות עד לתחתית, ואז רבים מפסידיים את כספיהם, אולם אין עובר זמן רב והן חוזרות ועולות, ואז ישנם אנשים שמרוויחים הון רב, ומי הם אותם אנשים? הם אלה שמאמינים בשעת ירידת המניות כי עתידות הן עוד מעט קט לעלות.

מי שמאמין בשעת החושך, הן כשקשה לו בגשמיות והן כשקשה לו ברוחניות, שהקב"ה עתיד עוד מעט קט להאיר לו, תהיה לו תקומה גדולה וימצא את עצמו מרוויח כפל כפליים. הלא כפי הידוע גם מצבו הרוחני של המון העם קודם השואה לא היה בכי טוב, והנה זרח האור ונעשתה עלייה גדולה בכל ענייני הרוחניות! רבינו היה דוגמא חיה של מי שהתקרב וקירב אחרים בהיותו בתוך החושך, וכיון שעשה כן מתוך החושך, זכה לעשותו מתוך האור!

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

זכני לקבל שבתות!

הלומד בשבת - שכרו פי אלף!

מאז ומקדם רצית לנצל את ימי שבתות הקיץ הארוכים לעמול בתורה ולהתמיד בה? אך לא תמיד הצלחת בכך?!

מען שיעורים נפלאים בענין חשיבות לימוד התורה בשבת קודש יעמוד לנגינת לנגינת לעשות את הברכה. לשמיעת הטיעורים:

טלפון ישיר שע"י 'קול הלשון': 073.295.1337

לגישה ישירה לתקנית תורה לחצו בכניסתכם למערכת כנ"ל, ואח"כ 111143 ובחורו שיעור רצוי.

קול הבינני **א"י** - 072.257.7726 | **ארה"ב** - 718.686.8300 | **ברטניה** - 0204.586.2115 | **בלגיה** - 03.300.0223

לקבלת הגיליון בקביעות
info@machonhavineil.com

לתרומות והצעות שיעור, וכן לקבלת הטיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות
ישיבת למכון 'בינני' בדוא"ל info@machonhavineil.com

יעמדו על הברכה על אשר נדב לכם להרים תרומת קודש למען הפצת הגליון

ידידנו הר"ר מרדכי

דרוק שליט"א

לרגל נישואי בתו

עב"ג החתן הבחור המופלג

ה"ה צבי מרק הי"ו

בן ידידנו

הר"ד שמואל חיים שליט"א

ה"ד שיכוכ לבנות בית נאמן לה ולתורת!

ידידנו הר"ר שלמה

לייב בוקטשפן שליט"א

לרגל נישואי בנו

החתן הבחור המופלג

ה"ה אברהם מרדכי הי"ו

עב"ג בת ידידנו הר"ר מאיר צבי

עהרניך שליט"א

ה"ד שיכוכ לבנות בית נאמן לה ולתורת!